

525 65 25 65 25 65 25 65

DMOSWSKI

INSTITUTIONES
PHILOSOPHIAE

B103
D5
v. 1
1856

009694

525 65 25 65 25 65 25 65

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080014366

INSTITUTIONES
PHILOSOPHIAE

AUCTORE

Josepho Aloisio *Snowski*

E SOCIETATE JESU

IN COLLEGIO ROMANO PHILOSOPHIAE MORALIS PROFESSORE

VOL. I.

CONTINENS INSTITUTIONES LOGICAE ET METAPHYSICAE

EDITIO ROMANA AB AUCTORE EMENDATA
ET PLERISQUE NOTIONIBUS AUCTA

GUADALAXARAE.

IN TYPOGRAPHIA CIVIS DYONISII RODRIGUEZ.

MDCCLVI.

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEON

Biblioteca Valenciana y Torres
Capilla-Alfoncina

Biblioteca Universitaria

46149

B 103

D 5

V. 1

1856

E
HEME

Non enim bonum hominis est, hominem vincere; sed bonum est homini, ut eum veritas vincat volentem: quia malum est homini, ut eum veritas vincat invitum. Nam ipsa vincat necesse est, sive negantem, sive confitentem. Da veniam, si quid liberius dixi, non ad contumeliam tuam, sed ad defensionem meam.

S. AUGUSTINUS, Epist. 238 ad Pascentium.

REIMPRIMATUR—Fr. Dominicus Buttàoni O. P. S. P. A. M.
REIMPRIMATUR—Antonius Piatti Patr. Ant. Vicesgerens.

FO: 30 E NO
VALVERDE Y TELLEZ

PRAEFATIO.

QUAE solent a plerisque philosophicarum disputationum scriptoribus in laudem philosophiae, vel a primo ejus aditu praedicari diserte et afferrè magnificè, ea, in hac ad meas Institutiones quas typis romanis edere jubeor prolusione, missa libenti animo facio omnia. Neque enim aut ratio temporis aut conditio juventutis nostrae id ullo modo a nobis in praesenti postulare videtur, ut quam adeo vehementer fortasse etiam intemperanter commendant vulgo plurimi, tam cupide inconsiderate fortasse etiam adeunt tam multi, supervacaneo nisu ad coelum efferre contendam. Satius fore censeo longeque opportuniùs si qui in his praelectionibus vulgandis id unum mihi proposuerim ut scilicet commòdo bonae spei adolescentium inserviam, vel ipsum opellae meae exordium ad eundem illum finem dirigam. Diuturna enim experientia didici (quippe qui a multis abhinc annis juventutis in elementis philosophiae instituendae munus demandatum mihi sustineam) maximun profectus impedimentum a non servata studendi methodo exurgere. Nam quum, uti solet accidere, adolescentes absoluto humaniorum litterarum curriculo in quo potissimas ut plurimum phantasiae et memoriae exercendae partes tribuerunt, ad limina Philosophiae accedant, nescio quo pacto facile sibi persuadent eam-

009694

dem in philosophicis etiam disciplinis tenendam sibi esse viam; quo nil potest esse aut veritate minus consentaneum aut fructui percipiendo magis adversum. Huic incommodo saltem ex parte occurrere mature consuevi, semper qui ab ipso philosophiae tradendae initio praemonitos statim certosque auditores vellem, ex eis solidum in doctrina profectum facturos qui nedum scitu necessaria diligenter memoriae mandarent, sed, quod caput est, qui res auditas attendita consideratione perpenderent, difficiliora secum ipsi et saepius ad trutinam revocarent, nunquam ad alia progredierentur prioribus non intellectis; verbo, qui nihil intentatum relinquerent ut tradita insuccum et sanguinem converterent, et explicata recolerent et praelegerent explicanda et potiora quaeque additamenta sibi notarent, omnia disputando, consulendo, praeceptoris exquirenda ope veluti digerent, animoque alte reporerent.

Alia quoque ratio mihi habenda erat in ipsis Institutionibus concinnandis ut utilitati adolescentium providerem. Perspectum est enim hac nostra aetate unum dumtaxat annum huic studio elementari tribui, hinc varietas et multitudo rerum tractandarum ad pauca quaedam coarctanda erat, prorsus necessariae quaestiones caeteris quidem antependendae, at et aliae tantum utiles, vel quae ad intelligenda recentiorum philosophorum placita opportuna videntur minime erant negligendae. Quod ut patet non poterat fieri, nisi et velut per summa capita recensendo illa praesertim quae minoris ponderis esse videbantur, et in aliis quoque brevitate studendo. Brevitas tamen perspicuitati obesse non debebat; hinc quaestionibus magis arduis notas quasdam adjicere placuit quae plurimam iisdem lucem adferunt: quaedam etiam derelin-

quenda quae viva praeceptoris voce enucleari possent: compertum namque est omnium doctorum iudicio quin et experientia quod ejus generis Institutiones quae absque praeceptoris voce, a quovis juvene privata opera percipi queunt, (erunt enim necessario tales in quibus studiose praetermittitur, quidquid ex rei natura arduum est) adolescentium industriam retundant, praeceptoremque magis constituent discipulis egentem, quam praeceptore discipulos. Aliquid igitur in his Institutionibus relinquendum erat quod mentibus juvenum ad altiora scrutanda idoneis velut iter ac semitam indigaret, quin tamen istud communiori aliorum bono esset impedimento. Unde in singulis fere quaestionibus eas inter caetera probationes sive argumenta exposita invenies, quae a quovis studioso juvene licet vix mediocris ingenii (qui enim longe infra ingenii mediocritatem versantur hujus disciplinae studio valere dicere deberent) absque magno conatu intelligi possunt. Caetera vero majori ingenio praeditis jucundum et haud inutile pabulum praebebunt, monebuntque quemlibet ne sibi false persuadeat, se unius alteriusve anni studio apicem philosophiae attingisse, et perfecti philosophi laudem nomenque meruisse, sed tantum praecepta veritatesque quasdam fundamentales rite dispositas habuisse, quae bene intellectae animoque profunde insculptae, semina sunt illa seu potius foecunda sapientiae initia quae deinceps accedente propria industria, diuturnaque probatorum librorum lectione, sine mora pullulare uberrimumque fructum adferre poterunt.

Quum porro perspectum haberem notionibus universalibus neglectis vel non apprime declaratis, juvenes nedum ad intelligentiam gravissimorum auctorum et ad sacrae Theologiae caeterarumque sublimiorum facultatum studia, sed et ad dete-

gendos teterrimos nunc temporis grassantes errores, qui ut plurimum ab istarum universalium notionum confusione vel corruptione prodeunt, ineptos reddi; easdem notiones majori quam potuit fieri perspicuitate tradere, quin et ab oppositionibus adversariorum vindicare summopere cordi fuit. Quia autem hujusmodi notiones solide et dilucide expositas ac vindicatas fere penes eos duntaxat Doctores reperi, qui a premendis vestigiis S. Thomae nimis alieni non fuerunt, me quoque non piguit eadem vestigia interdum premere; eo vel maxime quod hac ipsa nostra aetate non desint eruditissimi viri qui eidem S. Doctori debitum laudis honorem etiam circa philosophicas disciplinas abunde persolvunt. Sic doctissimus F. R. auctor animadversionum circa opus Alphonsi Testa *Discorsi della Filosofia della mente* ita nomine suo et alterius celeberrimi viri disserit: "E noi nomineremo ancora il gran S. Tommaso. l'ingegno piú sublime che vantar possa la scolastica, mente vastissima, che nella sua somma teologica dimostrò una filosofia che non teme il confronto delle piú ardite e fine speculazioni moderne. Il celebre Cousin, lo appella *un des plus grands monumens de l'esprit humain au moyen âge, et qui comprend avec une haute métaphysique un système entier de morale et même de politique et cette politique n'est pas du tout servile*" (1). Vide *Ephemerid. mediolanen. Ricoglit. Italiano* Octobr. 1836. pag. 431.

Haec est ratio, haec meta mearum rationalis phi-

(1) Iuvat hic innuere quantum vir iste cujus verba retulimus, quique est hac in re fidei indubiae (munus enim, ut vocant, Ministri publicae Instructionis in Galliis nunc sustinet) ad solidam veritatis inquisitionem profundioraque studia propendeat, eorumque necessitatem agnoscat, atque fateatur; dirigens namque quoddam studiorum ordinandorum monitum ad rectores Academiarum regni sub die 17. Iulii hujus anni, logicae studium commendat,

losophiae Institutionum, commodum scilicet et profectus studiosorum adolescentium. Utrum autem finem hunc saltem ex parte ope illarum assequi possim, Doctorum iudicio definendum relinquo; quamquam eorum quidam, viri nempe in Lovaniensi catholica Universitate Professores mihi consuetudine juncti jam in antecessum iudicium suum protulerunt, dum et typis Belgicis has meas Institutiones tamquam studiosae juventuti proficuas vulgare curarunt, et in *monito* eidem Lovaniensi editioni adjecto, ea de iisdem edisserunt quae hic a me commemorari non decet. Utilitati tamen lectorum viderer deesse, si ne haec quidem pauca ex illo monito referenda censerem; inquit porro "Nullae hic stili ambages, nullaque inopportuna eruditionis et doctrinae ostentatio: nullum denique auctor noster *systema*, ut ajunt, sectatur; contra, adolescentes illinc avertere vehementer contendit, ac tum exemplo, tum scripto veritatem, undecumque tandem ipsa prodeat, docet amplectendam. At sicuti auctoris institutiones non sunt operatae quaestionibus supervacaneis, ita nec deficiunt necessariis.

"Nec vero, quod quis sibi forte persuadeat, tractavit Noster eas tantummodo quaestiones, quae vulgo in scholis fere tractari solent; verum optime gnarus, quam multum intersit, ut contra nos in dies succrescentes errores peculiari ratione juvenes armis instruantur, et de iis omnibus quaestionibus disserit, quas nostris diebus mise-

et de eo haec inter cetera habet: *L'art syllogistique est tout au moins une escrime puissante, qui donne à l'esprit l'habitude de la précision et de la vigueur. C'est à cette mâle école que ce sont formés nos pères; il n'y a que de l'avantage à y retenir quelque temps la jeunesse actuelle.* Vide *Ephemerides L'Ami de la Religion*. 5. Septem. 1840.

„re delusorum hominum quorumdam movit ingenium.

„Attamen omnia collata sunt in verba, quam fieri potuit, paucissima; ita tamen, ut contracta oratio perspicuitati noceat nihil... Paucis, ita harum institutionum comparata ratio est, ut verissime nomen mereantur *libri elementaris*, quo philosophicarum disciplinarum candidati utiliter et commode utantur.”

„Quae cum ita essent, auctoris institutiones typis etiam belgicis exscribendas Belgae curavimus, existimantes fore, ut ex faciliore ejus libri comparatione, non minimus fructus utilitatis praebetur adolescentibus nostratibus, qui disciplinis philosophicis incumbunt.”

INSTITUTIONES PHILOSOPHIAE

PHILOSOPHIAE ADUMBRATIO

Scientia, quae hominem ad veri et boni assecutionem ducit, philosophia nuncupatur; qui vero eidem operam navant, amatores sapientiae audiunt. Haec philosophiae notio vaga est et indeterminata, primo quidem, quia non quaecumque boni et veri cognitio et assecutio objectum philosophiae constituit; deinde, quia non solum in comperto habetur, nos aliqua certo cognoscere, hoc ipso quod rationales sumus, sed etiam Deum hominibus veritates aliquas manifestare posse, et revera manifestasse. Ea itaque, quae nobis revelatione divina innotescunt ad Theologiam, ut vocant, Dogmaticam spectant; ea vero, quae ratione recta comparantur, quaeque velut faciem praeferunt iis, quae mediante supernaturali manifestatione divina apprehendimus, scientiam philosophiae constituunt. Atque hinc duo haec recte sequuntur: primum, philosophiam esse quasi ancillam Theologiae; alterum vero, philosophiam versari circa ea tantum, quae rationis limites non superant, quaeque recto ejusdem usu, ex indubiis principiis cognosci possunt. Per philosophiam itaque intelligitur: *Scientia veri et boni assequendi, recto rationis usu comparata.*

Definitio allata indicat, duo esse fundamentalia philosophiae objecta, *verum* nempe et *bonum*; unde etiam dimanant primae et generalissimae ejus partes. Quae enim circa bonum versatur, legesque considerat a quibus publica totius societatis, vel privata individuorum felicitas, morumque debita conformatio pendet, *Juris naturalis publici et privati scientia*, sive *Philosophia moralis* dicitur. Quae autem *verum* respicit, *speculativa* vocari posset; nomine tamen generali carens, pro diversitate objecti proprii diversas appellationes recipit. Sic *Logica* dicitur, dum praecepta rectae ra-